

การวิเคราะห์แนวคิดทางจริยธรรมจากบทเพลงที่ใช้ในการสอนจริยศึกษา และการใช้
บทเพลงในการสอนจริยศึกษาของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

นางเกษรา ศรีบุญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาสารพัดศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-567-606-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012432

I 10293395

AN ANALYSIS OF MORAL CONCEPTS EMBEDDED IN SONGS USED IN
TEACHING MORAL EDUCATION AND TEACHERS' UTILIZATION
OF SONGS IN TEACHING MORAL EDUCATION IN SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE BANGKOK
METROPOLITAN ADMINISTRATION

Mrs. Kesara Sriboon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Foundations of Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1987

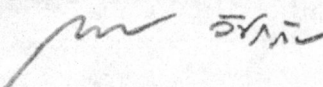
ISBN 974-567-606-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์แนวคิดทางจริยธรรมจากบทเพลงที่ใช้ในการสอน
จริยศึกษาและการใช้บทเพลงในการสอนจริยศึกษาของครูใน
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

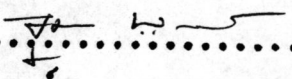
โดย นางเกษรา ศรีบุญ
ภาควิชา สारทศศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ประภาศรี สีหอำไพ

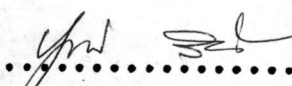

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาคำนำหลักสูทปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

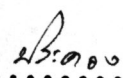

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีวรรณ วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอววิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ประภาศรี สีหอำไพ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รัชพลเมือง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง สุขขसार)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์แนวคิดทางจริยธรรมจากบทเพลงที่ใช้ในการสอน
จริยศึกษาและการใช้บทเพลงในการสอนจริยศึกษาของครูใน
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ชื่อนิสิต นางเกษรา ศรีบุญ

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ประภาศรี สีหอำไพ

ภาควิชา สารพัดศึกษา

ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิดทางจริยธรรมจากบทเพลงที่ใช้ในการสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา และเพื่อศึกษาการใช้บทเพลงในการสอนจริยศึกษาของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 วิเคราะห์แนวคิดทางจริยธรรมจากบทเพลงที่ใช้ในการสอนจริยศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพลงประกอบการสอนจริยศึกษาในแผนการเรียนการสอนจริยศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 39 เพลง และแนวคิดทางจริยธรรมจากหลักสูตรประถมศึกษา จำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยสร้างเป็นตารางการวิเคราะห์ขึ้น ตอนที่ 2 ศึกษาการใช้บทเพลงในการสอนจริยศึกษาของครู กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูที่สอนวิชาจริยศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 จากโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของครู ส่วนที่ 2 การใช้เพลงในการสอนจริยศึกษาของครู และ ส่วนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้เพลงประกอบการสอนจริยศึกษาของครู ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. เพลงประกอบการสอนจริยศึกษา ในแผนการเรียนการสอนจริยศึกษาระดับประถมศึกษา มีแนวคิดทางจริยธรรมข้อที่ 27 คือ หลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน

ปรากฏอยู่มากที่สุด รองลงมาได้แก่ แนวคิดทางจริยธรรมข้อที่ 29 คือ ความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ และแนวคิดทางจริยธรรมข้อที่ 15 คือ ความกล้าหาญ และเชื่อมั่นในตนเอง

แนวคิดทางจริยธรรมที่ไม่มีปรากฏอยู่ในเพลงประกอบการสอนจริยศึกษาระดับประถมศึกษาได้แก่ แนวคิดทางจริยธรรมข้อที่ 18 คือ การทำใจให้สงบ มีสมาธิ และแจ่มใส แนวคิดทางจริยธรรมข้อที่ 25 คือ มารยาทและนิสัยส่วนบุคคลในการกิน นอน ขับถ่าย แต่งกาย และสังคมระหว่างเพศ และแนวคิดทางจริยธรรมข้อที่ 26 คือ มารยาทในการแสดงความเคารพ การขอร้อง การแสดงความขอบคุณ การขอความช่วยเหลือ การปฏิเสธ การแสดงความไม่เห็นด้วย การแสดงความยินดี การแสดงความเสียใจ การเฝ้า การพักผ่อนหย่อนใจ

2. เพลงประกอบการสอนจริยศึกษาที่ครูนำมาใช้มากที่สุด 5 อันดับ เรียงจากมากไปหาน้อยคือ

- 1) เพลงความเกรงใจ
- 2) เพลงสกุทิมหาราชา
- 3) เพลงตรงต่อเวลา
- 4) เพลงยินดีที่รู้จัก
- 5) เพลงค่าน้ำนม

เพลงที่ครูนำมาใช้น้อยที่สุด 2 เพลงคือ

- 1) เพลงอย่าตายเพราะกิน
- 2) เพลงโชคมนุษย์

3. ในการเตรียมการสอน ครูได้คำนึงถึงการเลือกบทเพลงเป็นสำคัญคือ เพลงที่ใช้ประกอบการสอนจริยศึกษาต้องมีเนื้อหาสอดคล้องกับบทเรียน ท่านองต้องง่าย เหมาะแก่ที่เด็กจะร้องตามในการฝึกร้อง และมีความไพเราะสนุกสนานด้วย

4. ครูที่สอนจริยศึกษาส่วนใหญ่ใช้เพลงในการนำเข้าสู่บทเรียน โดยอธิบาย เนื้อหาสาระของเพลงที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนก่อน แล้วครูร้องนำให้นักเรียนร้องตามพร้อม ๆ กัน ทั้งชั้น เมื่อสอนร้องเพลงจบครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระของเพลงที่สอดคล้องกับบทเรียน

5. ผลของการใช้เพลงประกอบการสอนจริยศึกษา ช่วยให้นักเรียน
สนุกสนาน ไม่เบื่อหน่ายและช่วยให้บรรยากาศของการเรียนดีขึ้น

6. ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการใช้บทเพลงประกอบการสอนจริยศึกษา
ของครู คือรู้จักแต่เนื้อร้อง ไม่รู้จักทำนองเพลง ร้องเพลงจริยศึกษาไม่เป็น และไม่สามารถ
หาแหล่งที่มาของเพลงเพื่อนำมาใช้ฝึกร้องได้

Thesis Title   An Analysis of Moral Concepts Embedded in Songs
used in Teaching Moral Education and Teachers'
Utilization of Songs in Teaching Moral Education
in Schools under the Jurisdiction of the
Bangkok Metropolitan Administration

Name   Mrs. Kesara Sriboon

Thesis Advisor   Associate Professor Praphasri Siha-Umphai

Department   Foundations of Education

Academic Year   1986

ABSTRACT

The purposes of this study were to analyze moral concepts embedded in songs used in teaching moral education and to study the teachers' utilization of songs in teaching moral education in school under the jurisdiction of the Bangkok Metropolitan Administration. The study was divided into two parts:

Part one: The analysis of moral concepts. Thirty moral concepts were selected from the elementary Curriculum B.E.2521. Thirty-nine samples of moral songs were used. The researcher analyzed those samples by developing the analysis tables.

Part two: Teachers' utilization of songs in teaching moral education. Questionnaires composed of three sections were used as the instrument of this part. Section one focused on teachers' status. Section two based on teachers' utilization of songs. Section three concerned with problems and suggestions for utilization of songs. The data were analyzed by using

percentage, arithmetic mean and standard deviation.

The major findings were:

1. High frequency of moral concepts were the ability to get along with other people, loyalty to Nation-Religion-Monarchy, bravery and self confidence.

Moral concepts not found in all songs were maintaining peaceful mind, concentration and cheerfulness, personal habit in daily-living, country in showing respect; apologizing; thanking; asking for help etc.

2. Songs used by most teachers were:

- (1) Kwam Kraeng Chai (Being consideration for)
- (2) Sadudee Maharaja (Praise the King)
- (3) Trong Tor Wela (Punctuality)
- (4) Yindee tee Ruchak (Glad to know you)
- (5) Kah Nam Nom (The Value of mother's milk)

Songs used by least teachers were:

- (1) Yah Tai Proh Kin (Beware of over eating)
- (2) Choke Manush (Human's luck)

3. The song contents related to the moral lessons and simple melody suitable for students were considered as important by the teachers in preparing moral lessons.

4. Most of the teacher used moral songs to introduce the lesson by explaining the content of songs. Then teachers sang those songs and the students sang along together. After that the teachers and the students summarized the main concepts of songs together.

5. Teachers' utilization of songs in teaching moral education made students more enjoyable and created a good learning atmosphere.

6. The most important problems were as follow:

6.1 The teachers knew only the content but not the melody.

6.2 The teachers could neither sing moral songs nor find material for practice.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก
รองศาสตราจารย์ประกาศรี สีหอำไพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา
แนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง

ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากผู้ที่ทรงคุณวุฒิที่ช่วยตรวจแก้ไขตาราง
การวิเคราะห์และแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น คือ ศาสตราจารย์อำไพ สุจริตกุล
ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ คร.โกวิท ประวาลพุกัญญ์ คร.สงวน สักขะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา ทุงคสวัสดิ์ อาจารย์จำเริญ โห้ไทย อาจารย์สายสมร
ชาติยานนท์ อาจารย์จิตรียา ไชยศรีพรหม อาจารย์พันชนีย์ วิหคโต อาจารย์ชลลดา
จิตติวัฒน์พงศ์ อาจารย์จิครา ทองเกิด อาจารย์เสาวภา นาคทอง อาจารย์จันทนา
กั้งสุวรรณพานิช อาจารย์บุญนาค จำยประยูร อาจารย์บัญญัติ รุ่งเรือง

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์ใหญ่โรงเรียนต่าง ๆ
ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้แจกแบบสอบถามเป็นอย่างดี และได้รับความ
อนุเคราะห์จากอาจารย์มิถิน ส่าเภททอง ในการวิเคราะห์ค่าสถิติต่าง ๆ สำหรับ
คำนวณการหิมพ์จนสำเร็จเป็นรูปเล่ม ได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก คุณปราณี หอมจันทร์

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คร.กมล สุขประเสริฐ ที่ได้คำปรึกษา
แนะนำในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและระเบียบวิธีวิจัย และขอขอบพระคุณอาจารย์นิลมณี
ศรีบุญ อาจารย์วิจิตรวาท การกลาง อาจารย์เกศสุภา ศรีมงคล และทุกท่านที่มีได้
กล่าวนามซึ่งมีส่วนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลงด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

เกษรา ศรีบุญ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
สารบัญตาราง	ฐ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ความจำกัดของการวิจัย	9
คำจำกัดความ	9
ข้อตกลงเบื้องต้น	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับจริยธรรม	11
การเรียนการสอนจริยศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา	18
ดนตรีและบทเพลงกับการจัดการเรียนการสอน	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนจริยศึกษา	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรีและบทเพลง	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์แนวคิดทางจริยธรรมจากบทเพลงที่ใช้ ในการสอนจริยศึกษา	42

ตอนที่ 2	การศึกษาสภาพการไข้บท เพลงประกอบการสอน จรรยาวิชาของครู	58
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	107
	สรุปผลการวิจัย ตอนที่ 1	107
	สรุปผลการวิจัย ตอนที่ 2	108
	อภิปรายผล	112
	ข้อเสนอแนะ	120
	บรรณานุกรม	123
	ภาคผนวก	134
	ประวัติผู้วิจัย	152

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แนวคิดทางจริยธรรม ความหมาย และข้อกระทงของแนวคิดทาง จริยธรรมที่ใช้ในการวิเคราะห์	44
2	รายชื่อเชก จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	59
3	สำรวจข้อความในเนื้อเพลงที่ตรงกับแนวคิดทางจริยธรรมตามเกณฑ์ ทั้งไว้	68
4	แนวคิดทางจริยธรรมที่ปรากฏในแต่ละเพลง	86
5	การจัดอันดับแนวคิดทางจริยธรรมที่ปรากฏในเพลงประกอบการสอน จริยศึกษา	88
6	สถานภาพของครู	92
7	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครู	94
8	การใช้เพลงประกอบการสอนจริยศึกษาของครู	96
9	วิธีการใช้เพลงในการสอนจริยศึกษา	99
10	ปัญหาเกี่ยวกับการใช้บทเพลงในการสอนจริยศึกษา	103
11	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บทเพลงในการสอนจริยศึกษา	105